

L'INSTITUT NARCÍS OLLER: 50 ANYS DE BATXILLERAT PÚBLIC A VALLS

M. Ester Comas

Paraules clau: Institut Narcís Oller, educació, Valls, Alt Camp, batxillerat, alumnat, professorat.

Resum: Es fa un repàs dels 50 anys de l'Institut Narcís Oller, dedicat a l'ensenyament del batxillerat durant cinquanta anys a Valls: els orígens del centre docent, les dues seus que ha tingut, la projecció local, comarcal i nacional al llarg d'aquests 50 anys. Aquest estudi també conté una breu informació sobre els cinc directors que el centre ha tingut, així com dels diferents plans d'estudis que al llarg del temps s'han succeït. També es fa un repàs de la procedència i quantitat d'alumnes que hi han passat i conté una llista de tot el professorat que ha exercit la docència a l'Institut Narcís Oller durant els seus primers cinquanta anys de vida.

Abstract: Review of the 50 years of the secondary school Institut Narcís Oller, which has been teaching higher secondary education courses in Valls for 50 years. The essay revises the origins of the school, the two buildings in which it has been located and its projection in the town, in the area and also in the country throughout the 50 years. There is some information about the five headmasters and the syllabus the school has had. There is also a revision of the origin and number of students and a list with all teaching staff of the first fifty years of the school.

Del 1952 al 2002

El quatre de novembre de 1952 i, cinquanta anys més tard, el quatre de novembre de 2002 són dues dates d'una importància transcendental dins de l'àmbit educatiu de Valls. Efectivament, en la primera data, l'any 1952, es comencen a impartir per primera vegada classes de batxillerat públic a la ciutat: era l'Institut Narcís Oller, a la plaça del Quarter, durant quaranta-sis anys l'únic centre públic de batxillerat de la comarca de l'Alt Camp. En la segona, el 2002, el mateix Institut estrena oficialment unes noves instal·lacions al barri del Fornàs.

Ens remuntarem mig segle enrere, a aquell any 1952. Com es va gestar l'inici d'aquests estudis de batxillerat a Valls?

Els orígens

Als anys quaranta i començament dels cinquanta, a Valls, i per descomptat als pobles de la comarca, no estudiava el batxillerat gaire gent: eren uns estudis minoritaris, reservats en general als fills de les famílies més acomodades o bé als fills de professionals, que, al seu torn, ja tenien estudis mitjans o superiors. I això era així en part perquè el batxillerat només es podia seguir en centres privats i per als exàmens oficials de revàlida calia anar a un institut oficial a Tarragona, a Reus o a Barcelona. Aquests estudis s'havien cursat en els desapareguts Colegio de Sant Gabriel i Colegio Vallense fins a la Guerra i en el Col·legi Claret¹ a partir del curs 1947-48. Per a les noies, encara més minoritaris, en els col·legis Cor de Maria —a partir del curs 1950-51— i Nostra Senyora del Lledó —a partir del curs 1964-65.

Les primeres gestions per aconseguir el batxillerat a Valls les va fer el Patronat Local d'Ensenyament Professional² i es van intensificar la primavera de 1952, després de la visita a la ciutat, el 19 d'abril, del director general d'Ensenyament Laboral, Carlos Rodríguez Valcárcel, que sembla que suggerí que una petició d'aquest tipus seria escoltada a Madrid. El 20 de maig d'aquell any, l'Ajuntament, en sessió plenària, formalitzà la petició,³ amb el suport de la Diputació, que es comprometé a subvencionar els nous estudis amb 50.000 pessetes anuals.

L'Institut que es va concedir a Valls, segons el Decret publicat al número 198 del *Boletín Oficial del Estado*, del 16 de juliol de 1952, va ser un "Centro de Enseñanza

¹ Vegeu FARRÉ, Daniel. "L'estructura educativa". A: *Panoràmica valenca contemporània*. Valls: IEV, 1986, pàgs. 97-126.

² El 19 de juliol de 1952 va aparèixer l'Ordre de constitució del Patronat Provincial d'Ensenyament Mitjà i Professional i el dia 4 de febrer de 1953 es va constituir a Valls el Patronat Local d'Ensenyament Mitjà i Professional, ambdós expressament formats arran de la creació de l'Institut.

³ L'alcalde de Valls, J. M. Fàbregas, explicà diversos detalls d'aquest procés en una entrevista publicada al núm. 88 de la revista *Cultura*, d'agost de 1952.

El fotògraf Valero Llussà és l'autor d'aquesta fotografia, segons sembla, feta el primer dia de classe del batxillerat laboral, el 4 de novembre de 1952.

Media y Profesional de Modalidad Agrícola-Ganadera”; dit d’una altra manera, es tractava d’un institut laboral que havia d’acollir els estudis de batxillerat laboral, implantats⁴ recentment a l’Estat. Per poder realitzar les pràctiques agrícoles l’Ajuntament donà un terreny, conegut com ca la Bomba, al lloc que actualment ocupen la Creu Roja, els bombers, el Baltasar Segú i el Jaume Huguet. El propòsit d’aquest batxillerat era “cubrir una necesidad cual es dar mayores facilidades de expansión cultural a una gran masa de población que, por circunstancias de residencia lejos de

⁴ El batxillerat laboral es va regular per un decret del 24 de març de 1950.

la capital de provincia verían dificultado su acceso a la Enseñanza Media o a una mayor formación general”.⁵

Què va suposar això? Doncs, senzillament, la possibilitat d'accés als estudis mitjans d'una gran part de la població que fins aleshores ho havia considerat si no impossible, sí molt difícil, o ni tan sols s'ho havia arribat a plantejar, per raons sobretot econòmiques: fills de pagesos, fills de menestrals, fills de treballadors de la indústria o el comerç, gent senzilla amb modestos recursos econòmics.

Els professors d'aquell primer curs foren vuit. Sis van ser seleccionats segons la convocatòria apareguda al *Boletín Oficial del Estado* del 14 de setembre de 1952: per al cicle de Llengües, Manuel Anciola; per al cicle de Matemàtiques, Felisa López; per al cicle de Ciències de la Naturalesa, Octavi Roca; per al cicle de Geografia i Història, Josepa Cardó; per al cicle de Formació Manual, Josep Sisquella i, com a professor especial de Dibuix, Josep M. Tost. L'arquebisbat de Tarragona va designar mossèn Josep Gil com a professor de Religió i José M. de Dalmases fou nomenat professor d'Educació Física i Formació del Espiritu Nacional per la Delegació Provincial del Frente de Juventudes. En la mateixa convocatòria hi consta el sou que havien de cobrar aquells primers professors: 12.000 pessetes anuals els titulars i 10.000 el professor especial.

El nom de l'Institut, dedicat a l'il·lustre escriptor vallenc Narcís Oller, fou decidit pel Claustre de professors: en l'Acta de 18 d'octubre de 1955 consta que aquest és el nom triat entre les diverses propostes, Catorce de enero i Jaime Huguet, i s'acorda enviar la petició al Ministeri. Òbviament, el nom oficial és en castellà, i no serà en català fins al curs 1979-80.

Els edificis

Les dependències que l'Institut ocupà al vell edifici de la plaça del Quarter eren força precàries.⁶ Ja l'Escola del Treball havia demanat en diverses ocasions una reforma integral de l'antic quarter, en què s'allotjava des del 1942. Va ser amb l'arribada dels nous estudis de batxillerat que es van complir aquelles expectatives i el Ministeri va aprovar finalment el pressupost per a la remodelació, de prop de 2.000.000 de pessetes. Les obres van començar el març de 1954,⁷ sota la direcció de l'arquitecte Juan Zaragoza Albi; van consistir en una reforma integral dels dos pisos

⁵ *Juventud* [Valls], núm. 505 (27 setembre 1952).

⁶ I també precari era el material que es va destinar a l'Institut en els primers moments; en tot el mes de novembre es van rebre: tres llibres d'actes, tres llibres de matrícula, dos llibres de registre d'entrades i sortides de correspondència, dos arxivadors i un fitxer. Fins al desembre no arribarà part del mobiliari per als despatxos i les aules.

⁷ Es conserven al centre les actes de començament i acabament de les obres, fetes per l'empresa Lluís Plana de Valls: l'Acta d'inici és del 12 de març de 1954; la d'acabament provisional, del 22 de març de 1959, i la de lliurament definitiu, del 22 de març de 1960.

Façana de l'edifici de l'Institut, a la plaça del Quarter, a començament dels anys 60.

Vista frontal de l'edifici actual de l'Institut Narcís Oller, estrenat el curs 2002-03.

que hi havia, se'n va aixecar un de nou, amb una torre a cada costat, i es va renovar la façana. El curs 1959-60 s'inaugurà la sala d'actes. Uns quants anys després, el curs 1963-64, es van tancar els finestrals dels passadissos que donaven al pati, amb un pressupost de 321.000 pessetes.

L'Escola, al seu torn, també rebé un pressupost d'aproximadament 1.600.000 pessetes per a les obres d'adaptació, que, després d'alguna gestió i un canvi de Ministeri —del de Governació al d'Educació— pel que fa a la cessió, s'aprofità per ampliar l'ala dreta de l'edifici i es reconvertí així l'anterior espai destinat a presó.⁸ L'Escola del Treball abandonà la plaça del Quarter l'any 1981 i llavors l'Institut passà a ocupar-ne tots els àmbits i a tenir, per tant, el doble d'espai, ja que l'edifici, després de la marxa del Col·legi Menor, havia quedat distribuït en les dues ales: la dreta per a l'Escola i l'esquerra per a l'Institut.

En els darrers anys la seu de la plaça del Quarter tenia alguna mancança de difícil solució ja que no disposava de menjador, fet que provocà el minvament considerable de la matrícula d'alumnes de la comarca en implantar-se l'ESO i, d'altra banda, s'havia perdut una part important del pati quan va començar la construcció d'habitatges a l'antiga seu del Banc de Valls. Al setembre del 2000 s'iniciaren les obres d'un nou edifici al carrer Francesc Gumà i Ferran, al barri del Fornàs. Dos anys després, el curs 2002-03 es desenvolupa ja íntegrament en aquest nou espai dissenyat per l'arquitecte Francesc Pernas Galí i edificat per l'empresa Teyco SL. La construcció va ser pressupostada en 668.886.620 de pessetes, ocupa una superfície de 6.057 m² en un solar de 12.359 m² i consta de tres blocs, de quatre i tres plantes. Els blocs dels extrems contenen les aules i el bloc central conté tots els espais docents comuns, els departaments, seminaris, tutories i les circulacions verticals. La part interior de l'illa es destina a àrees de jocs i esports, incloent-hi el gimnàs. El vestíbul se situa sota un porxo de doble alçària i té també la cafeteria menjador; un cos adossat de dues plantes conté l'administració a la planta baixa, i la biblioteca i els despatxos de l'APA i l'Associació d'Alumnes, a la primera planta. El nou centre disposa de vint-i-vuit aules estàndard, dues aules d'informàtica, una aula de tecnologia, una aula taller, una aula d'idiomes, una aula de música, un laboratori de física i química, un laboratori de ciències naturals, un laboratori de ciències, dues aules de dibuix, una aula de fotografia, una aula d'infografia i una aula d'audiovisuals.

La projecció del centre

Als anys cinquanta la tasca de divulgació dels nous estudis va ser prou notable. Normalment en grups de dos, el professorat del flamant Institut Laboral es va dedicar a recórrer gran part dels pobles de les comarques de l'Alt Camp i la Conca de Barberà per donar a conèixer l'existència del batxillerat laboral i les possibilitats que oferia.

⁸ Vegeu ALTÈS, Pere: "Breu història d'un gran edifici enclavat a Valls" A: *Notes de color vallenc*. Valls: IEV, 1968.

Aquesta tasca féu que, ja en el segon any d'existència de l'Institut, un 28% dels alumnes matriculats fos dels pobles comarcans. El primer any, el percentatge era del 18% i en els següents la proporció tendirà a augmentar: un 40% el curs 1954-55, un 51% el curs 1955-56, un 53% el curs 1956-57, un 61% el curs 1957-58, fins a arribar a un 67% el curs 1958-59.

Donem el detall de la procedència dels alumnes de primer en set cursos diferents, separats per períodes de cinc anys:

	1955-56	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86
Agramunt			1				
Aiguamúrcia					2		
Alcover		6	1	8	10	6	14
l'Aldea			2				
Alió		1			2	1	4
Amposta			7				
Ascó		1					
Barcelona				1	2		
Bayubos de Abajo (Sòria)			1				
Belltall					1		
Boos (Sòria)			1				
Brías (Sòria)			1				
Burgo de Osma (Sòria)			1				
Cabassers		1					
Cabra	5	1		9	1	2	
Calafell		1					
la Canonja			1				
Casp		1					
Castellnou de Seana				1			
Cervià			1				
l'Espluga de Francolí	8		3	1	1	1	

	1955-56	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86
Figuerola					1		1
Flix		1					
Fontscaldes				4			1
Forés						1	
Gandesa			2				
Godall			1				
Guàrdia dels Prats				1			
Masllorenç		2				1	
la Masó				2		1	
Langa de Duero (Sòria)			1				
Leire (Orense)		1					
Lleida				1			
els Monjos			2	2			
Montblanc			2	1		1	
Montbríó							1
Montferri				2		1	
Montgai			1				
el Montmell		1					
Móra d'Ebre		1					
el Morell		1		3	2		2
Nulles				1		2	1
Picamoixons		1		2		1	
el Pla	1	2	1	7	1	4	10
la Pobla de Mafumet				1			1
la Pobla de Montornès			1				
les Pobles		1	1				1
el Pont			1	1	1		4

	1955-56	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86
Pontons			1				
Prades			1				
Puigdelí				1			
Puigpelat	1	2		3			1
Querol						1	
la Ràpita				2			
Reus		1		2	1		
Rióseco (Sòria)		2					
la Riba		2		1	1		2
Rivadavia (Orense)			1				
Roda		1					1
Rodonyà					1		
el Rourell		1		2	1	1	
Salardú		1					
Salomó				1	1	2	1
Sant Boi				1			
Sant Martí Sarroca			1				
Santa Coloma			1				
Santes Creus		1					
Sarral	5			1	3	3	1
la Secuita			1				
la Selva del Camp			1				1
Tarragona			1		1		
Valdenebro (Sòria)			1				
València		1					
Vallmoll	2		1	2		1	2
Valls	12	15	20	73	32	62	97
el Vendrell					1		
Vilabella		1	1	4	1	2	4

	1955-56	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86
Vilafranca			2				
Vilallonga						3	6
Vila-rodona				3		4	4
Vilaverd		1					
Vilella Baixa			1				
Vilovi del Penedès			1				
Vimbodí		1	2				1
TOTAL ALUMNES DE PRIMER	34	53	70	144	67	101	161

En la recepció d'alumnes forans hi va contribuir de manera notabilíssima l'existència d'un col·legi menor. Instal·lat des del curs 1959-60 fins al 1966-67 al mateix edifici de la plaça del Quarter, el Colegio Menor Eugenio d'Ors, sota la tutela del Frente de Juventudes, fou residència de molts d'aquests alumnes. Les gestions per aconseguir-lo havien començat el 1957 i en diverses actes es recull l'interès del Claustre de professors perquè la residència tiri endavant i tingui un cost assequible per als estadants. El Col·legi es va situar a l'ala dreta de l'edifici i n'ocupava el primer pis —cuina, menjador i sales d'estar i d'estudi— i el segon —dormitoris i lavabos. El curs 1967-68 el Col·legi Menor es traslladà a un edifici de nova construcció al capdamunt del passeig de l'Estació, i allí romangué fins a la seva definitiva supressió, a partir del curs 1982-83.

Els alumnes residents sempre van anar uniformats fins a mitjan anys 70, amb americana blau marí, amb l'escut del jou i les fletxes, camisa blanca i pantaló gris; els primers anys formava part de l'uniforme de diari un jersei blau amb una franja blanca primer al pit i després al coll. La residència permeté una etapa insòlita en la història educativa de Valls, ja que hi vingueren a estudiar —batxillerat o formació professional— xiquets de poblacions ben llunyanes, d'altres comarques de Catalunya i, fins i tot, de l'Estat.

L'existència del Col·legi Menor va ser decisiva perquè en la matrícula del batxillerat laboral superior avícola —concedit el curs 1963-64— hi predominessin alumnes forans. Com que aquest batxillerat superior s'impartí en pocs llocs de l'Estat, atragué molts alumnes de fora. Com a exemple podem dir que entre els cursos 1964-65 i 1969-70 van acabar el batxillerat superior cent disset alumnes, seixanta-set dels quals eren de fora del Camp de Tarragona i la Conca de Barberà i residien al Col·legi Menor: un d'Àvila (Hoyos); un de Burgos (Pineda); tres de Ciudad Real (Daimiel); un de Logroño (Villamediana); dos d'Orense (Rivadavia i Leire); sis de Saragossa (Faió, Gallur, Piedratajada, Casp); quatre de les Illes Balears

Un dormitori del Col·legi Menor, instal·lat a l'edifici de la plaça del Quarter durant vuit cursos.

(Ciutadella i Ferreries); tres de les Garrigues i la Segarra (l'Albi, Cervià i Sant Guim); quinze de les comarques de l'Ebre (especialment d'Ampostà i Gandesa i també d'Alcanar, l'Aldea, Ascó i Sant Carles); vint-i-sis del Penedès (sobretot de Vilafranca, però també de la Bisbal, Castellví de la Marca, els Monjos, Sant Martí Sarroca, Sant Sadurní i Subirats), i encara cinc més d'Herbès, Gironella, Moià, l'Ordal i Sallent, respectivament.

La projecció de l'Institut també va augmentar amb les diverses conferències que el professorat va fer en els primers anys: al mateix Institut i als pobles. A la premsa de l'època i a les memòries del centre hi ha constància d'un gran nombre de xerrades de cultura general o relacionades amb l'agricultura.⁹ Així mateix, la sala d'actes va ser escenari de conferències i sessions cinematogràfiques, adreçades al públic en general, que tenien la finalitat d'implicar directament l'Institut amb la vida cultural de la ciutat.

⁹ Per exemple, en el número 517 de *Juventud*, de 20 de desembre de 1952, es publica en la portada el contingut dels cursets d'especialització agrícola i extensió cultural que havien de començar el dimecres 28 de gener i que es farien els dimecres i dissabtes, de dos quarts de vuit a nou del vespre: Agricultura, Mecanització de l'Agricultura i Electrificació Rural, Creació i Explotació de la Granja Familiar, Matemàtiques, Geografia i Història, Literatura i Formació Moral i Religiosa.

Durant els anys 1967-72, en què va impartir-se a l'Institut el denominat batxillerat tècnic, van estar-hi adscrits els següents col·legis privats de Tarragona: Col·legi Companyia de Maria, Col·legi Jesús i Maria, Col·legi Nostra Senyora del Carme i Col·legi Sagrat Cor. A aquests centres s'hi ha d'afegir la Universitat Laboral de Tarragona ja que depenia del Ministeri de Treball i quan va impartir el batxillerat laboral havia d'estar adscrita a un centre oficial d'ensenyament. En el període de vigència del BUP hi va estar adscrit el Col·legi Claret de Valls i també, fins que va començar a existir l'Institut de Montblanc, el Col·legi Nostra Senyora de la Mercè. Per la seva banda, l'Institut de Batxillerat de Montblanc va ser una secció del Narcís Oller el primer any de la seva existència, el curs 1985-86. Actualment, la Secció d'Ensenyament Secundari d'Alcover és una secció de l'Institut des del curs 1998-99.

Els directors

En tota la història de l'Institut hi ha hagut cinc directors:

El primer director de l'Institut, Josep Sisquella Argila, estigué al capdavant del centre del 1952 al 1957.

Jesús Guiral Grau: professor de Ciències Naturals i director del 1958 al 1970. Sota la seva direcció es van consolidar els estudis de batxillerat laboral amb la consecució del batxillerat superior, especialitat d'avicultura. També es va concedir el Col·legi Menor, durant set anys instal·lat a les mateixes dependències de la plaça del Quarter. El curs 1967-68 es va començar a impartir a l'Institut el batxillerat general.

Josep Sisquella Argila: professor de Formació Manual i primer director, del 1952 al 1957. En el seu període van iniciar-se els estudis de batxillerat laboral i es van fer les gestions per aconseguir el camp de pràctiques. Pel que fa a l'edifici, és en aquest període que es fan les principals obres d'adequació. També el curs 1955-56 es donà el nom de Narcís Oller a l'Institut.

Jesús Guiral Grau, director durant els anys 1958-70. Simultàniament fou també director de l'Escola del Treball.

Octavi Roca Artiga: professor de Física i Química i director del 1970 al 1989. En aquest període es consolidà el batxillerat general, amb el batxillerat superior i el COU. Més tard s'implantà el BUP i el COU. S'elaborà el primer Reglament de Règim Intern del centre i el 1971 es posà en marxa l'Associació de Pares. Així mateix, es feren obres al segon pis de l'edifici per instal·lar-hi els seminaris didàctics i la biblioteca.

Octavi Roca Artiga, director de l'Institut prop de vint anys, del 1970 al 1989.

Josep M. Pallàs Guasch: professor de Llengua i Literatura Catalanes i director del 1989 al 1996. S'elaborà, sota la seva direcció, el Projecte Lingüístic, el Pla d'Acció Tutorial, un nou Reglament de Règim Intern i el Projecte Educatiu de Centre. Es començaren a canalitzar les demandes d'una millora integral de l'edifici i, més tard, les de la construcció d'un nou centre.

Josep M. Pallàs Guasch dirigi l'Institut del 1989 al 1996.

Carme Mansilla Cabré: professora de Llengua i Literatura Espanyoles i directora des del 1996. En el començament de la seva direcció s'instaurà i es consolidà el nou sistema de l'ESO i el batxillerat LOGSE. S'intensificaren les demandes d'un nou centre i finalment s'aconseguí que es comencés a construir el setembre del 2000.

Carme Mansilla Cabré, directora de l'Institut des del 1996.

Els plans d'estudi i les denominacions

Durant aquests cinquanta anys, a l'Institut Narcís Oller s'han impartit els plans d'estudis següents:

- Batxillerat laboral: cinc anys d'elemental, especialitat agrícola-ramadera, i dos de superior, especialitat avicultura¹⁰ (a partir del curs 1964-65). Vigent des del curs 1952-53 fins al 1972-73, i anomenat, a partir del 1967-68, batxillerat tècnic. S'hi accedia als deu anys. L'Institut es denominà en aquesta època *Institut Laboral* i *Centre d'Ensenyament Mitjà i Professional*.

- Batxillerat unificat general:¹¹ quatre anys d'elemental i dos de superior. S'hi accedia també als deu anys. Aquest batxillerat era seguit pel curs d'orientació universitària (COU), que es començà a impartir el curs 1973-74. Vigent des del curs 1967-68 fins al 1977-78, coexistí amb el tècnic, que s'anava extingint, i l'Institut passà a denominar-se *Institut Tècnic d'Ensenyament Mitjà* (ITEM).

- Batxillerat unificat polivalent (BUP): tres anys; també seguit pel COU. Vigent des del 1975-76 fins al 1998-99. L'accés era als catorze anys. Amb el BUP el Narcís Oller passà a ser Institut Nacional de Batxillerat (INB), i Institut de Batxillerat (IB) a partir del curs 1980-81. Durant els cursos 1984-85 i 1985-86 l'Institut fou centre pilot en l'aplicació de la reforma educativa; tanmateix, aquesta experimentació no tingué continuïtat en aquell moment i els tres grups de batxillerat experimental s'incorporaren al BUP.

- Batxillerat LOGSE: dos anys, que segueixen l'educació secundària obligatòria (ESO), de quatre anys. L'ESO començà el 1996-97 i el batxillerat, el 1998-99. L'accés és als dotze anys a l'ESO i als setze al batxillerat. L'Institut ha passat a denominar-se amb aquest pla d'estudis *Institut d'Educació Secundària* (IES).

¹⁰ En l'Acta del Claustre de 17 de setembre de 1965 s'informa de la reunió que havien fet a Madrid els directors dels instituts laborals per demanar que el batxillerat laboral superior desaparegués, ja que la majoria d'alumnes que el cursaven era per anar a la universitat; es proposà, en el seu lloc, un pla d'estudis unificat, amb assignatures biològiques i econòmiques, que es denominaria *batxillerat tècnic*.

¹¹ El batxillerat que es va començar a impartir el curs 1967-68 de fet fou el batxillerat elemental unificat. El Decret 1106/1967, de 31 de maig, va establir-ne els plans d'estudi, i es van reduir a un de sol els diferents tipus de batxillerat existents fins aleshores. A l'Acta del Claustre d'11 de gener de 1967 es diu que el nombre d'hores d'aquest batxillerat —18 de teoria, 10 de pràctica i 10 d'estudi— haurà de ser igual “para varones y alumnas y permitir que a las 7 de la tarde el alumno salga del Instituto sin ninguna obligación”. El curs 1967-68 és també el primer que, de manera voluntària i acordada en Claustre, es dona als alumnes una hora setmanal “del idioma catalán”, tasca que s'encarrega a la professora J. Cardó.

Els nivells impartits a l'Institut en els diferents cursos han estat:

- Curs 1952-53: 1r batx. laboral elemental
- Curs 1953-54: 1r i 2n batx. laboral elemental
- Curs 1954-55: 1r, 2n i 3r batx. laboral elemental
- Curs 1955-56: 1r, 2n, 3r i 4t batx. laboral elemental
- Cursos del 1956-57 al 1962-63: 1r, 2n, 3r, 4t i 5è batx. laboral elemental
- Curs 1963-64: 1r, 2n, 3r, 4t, 5è batx. laboral elemental; 1r batx. laboral superior
- Cursos del 1964-65 al 1966-67: 1r, 2n, 3r, 4t i 5è batx. laboral elemental; 1r i 2n batx. laboral superior
- Curs 1967-68: 1r batx. unificat elemental; 2n, 3r, 4t i 5è batx. tècnic elemental; 1r i 2 batx. tècnic superior
- Curs 1968-69: 1r i 2n batx. unificat elemental; 3r, 4t i 5è batx. tècnic elemental; 1r i 2n batx. tècnic superior
- Curs 1969-70: 1r, 2n i 3r batx. unificat elemental; 4t i 5è batx. tècnic elemental; 1r i 2n batx. tècnic superior
- Curs 1970-71: 1r, 2n, 3r i 4t batx. unificat elemental; 5è batx. tècnic elemental; 1r i 2n batx. tècnic superior
- Curs 1971-72: 2n, 3r i 4t batx. unificat elemental; 1r batx. unificat superior; 1r i 2n batx. tècnic superior
- Curs 1972-73: 3r i 4t batx. unificat elemental; 1r i 2n batx. unificat superior; 2n batx. tècnic superior
- Curs 1973-74: 4t batx. unificat elemental; 1r i 2n batx. unificat superior; COU
- Curs 1974-75: 1r i 2n batx. unificat superior; COU
- Curs 1975-76: 1r BUP; 2n batx. unificat superior; COU
- Curs 1976-77: 1r i 2n BUP; COU
- Curs 1977-78: 1r, 2n i 3r BUP (i un grup de repetidors de COU de l'antic sistema)
- Cursos del 1978-79 al 1995-96: 1r, 2n i 3r BUP; COU
- Curs 1996-97: 1r ESO; 1r, 2n i 3r BUP; COU
- Curs 1997-98: 1r i 2n i 3r ESO; 2n i 3r BUP; COU
- Curs 1998-99: 1r, 2n, 3r i 4t ESO; 1r batx. LOGSE; COU
- Cursos del 1999-2000 al 2002-03: 1r, 2n, 3r i 4t ESO; 1r i 2n batxillerat LOGSE¹²

¹² L'Institut és l'únic centre de la comarca que imparteix totes les modalitats de batxillerat que preveu aquesta Llei, inclosa la del batxillerat artístic.

L'alumnat

Durant els primers quinze anys, el Narcís Oller va tenir només alumnat masculí. Les primeres noies van començar a anar a l'Institut el curs 1967-68, quan s'implantà el batxillerat unificat general. Les noies, a la primeria, van portar uniforme: brusa blanca, faldilla grisa, abric gris amb aplicacions blau marí i boina i mitjons blau marí. Entraven per una porta diferent —la porta lateral del carrer del Teatre es va obrir expressament amb aquesta finalitat—, estaven força aïllades, en dues aules del primer pis de l'ala esquerra de l'edifici, i sortien al pati abans que els nois. Tampoc les hores d'acabament de les classes no eren les mateixes, per evitar al màxim la coincidència. Quan la primera promoció de noies va arribar al batxillerat superior, les classes ja van ser mixtes. Els nois, per la seva banda, també van anar uniformats fins a finals dels anys 60. L'uniforme de la primera època era un jersei verd amb una franja blanca i pantalons grisos. Més endavant, canvià a un jersei blau marí i pantalons grisos.¹³ Amb l'arribada del batxillerat unificat elemental, l'uniforme deixà de ser obligatori.

L'evolució de la disciplina al centre ha anat paral·lela, com és lògic, a la del tarannà de la societat i de l'època corresponent. Fins al curs 1962-63 es va seguir cada dia el ritual d'hissar i arriar la bandera espanyola al pati, per exemple. Una altra dada interessant pot ser la relació de comportaments dels alumnes que seran considerats faltes, segons l'Acta del Claustre del dia 15 de març de 1962; algunes les transcrivim aquí:

– Falta leve:

Falta de aseo personal; falta de las prendas de vestir señaladas, jersey, corbata, zapatos; faltas de cortesía como no saludar, no levantarse o bostezar en clase; tirarse cosas; escribir en la pizarra; traer revistas y tebeos; tontear; deambular por el Centro sin objetivo; mover mesas o sillas...

– Falta menos leve:

Dejar de asistir a actos organizados por el Centro; fumar en el Centro; asomarse a las ventanas; alterar a los compañeros por medio de la mentira o falsa noticia...

– Falta grave:

Desobediencias o mentiras a superiores y profesores; invitar a faltar el Reglamento a compañeros; atentar contra el buen nombre del Centro dentro o fuera de él...

Les faltes lleus eren castigades amb amonestació i una còpia de lliçons que no havia de passar de l'hora; les menys lleus, amb amonestació pública i una còpia de lliçons entre una i tres hores; les greus, per la seva banda, eren castigades amb l'expulsió temporal o definitiva.

¹³ El Claustre de 3 de febrer de 1964 acorda una variació en l'uniforme dels nois, que passa a ser: jersei blau marí, pantaló, corbata i mitjons grisos, camisa blanca i sabates negres. Voluntàriament es podia disposar d'una americana recta. Tant el jersei com l'americana portaven la insígnia del centre.

El professorat

Gran part del professorat que començà l'any 1952 va passar pràcticament tota la seva vida laboral a l'Institut; els primers anys el Claustre amb prou feines superava la dotzena de professors; actualment el componen gairebé una vuitantena. El professorat de l'Institut des del curs 1952-53 s'apropa a les tres-centes persones. No podem recollir aquí les substitucions temporals, per qüestions pràctiques i d'espai. Fem una relació, doncs, del professorat del 1952-53 al 2001-02, amb docència d'almenys un curs complet, segons les dades dels arxius del centre:

- Jaume Agudé Sordé: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1954-55 al 1982-83
- Pere Agudé López: Tecnologia, 1997-98 i 1998-99
- Pilar Aguado Izquierdo: Geografia i Història, 1980-81
- M. Luz Agudo López: Llengua i Literatura Espanyoles, 1981-82
- Teresa Aguilà Sans: Anglès, des del 1989-90
- M. Antònia Alabart de Pablo: Anglès, 1990-91
- Caridad Alastruey Fuentes: Geografia i Història, del 1984-85 al 1991-92
- Teresa Alsina Buti: Anglès, 1988-89
- José Álvarez Álvarez: Filosofia, del 1974-75 al 77-78

Professorat i personal no docent de l'Institut, en l'any del cinquantè aniversari.

El professorat

Gran part del professorat que començà l'any 1952 va passar pràcticament tota la seva vida laboral a l'Institut; els primers anys el Claustre amb prou feines superava la dotzena de professors; actualment el componen gairebé una vuitantena. El professorat de l'Institut des del curs 1952-53 s'apropa a les tres-centes persones. No podem recollir aquí les substitucions temporals, per qüestions pràctiques i d'espai. Fem una relació, doncs, del professorat del 1952-53 al 2001-02, amb docència d'almenys un curs complet, segons les dades dels arxius del centre:

- Jaume Agudé Sordé: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1954-55 al 1982-83
- Pere Agudé López: Tecnologia, 1997-98 i 1998-99
- Pilar Aguado Izquierdo: Geografia i Història, 1980-81
- M. Luz Agudo López: Llengua i Literatura Espanyoles, 1981-82
- Teresa Aguilà Sans: Anglès, des del 1989-90
- M. Antònia Alabart de Pablo: Anglès, 1990-91
- Caridad Alastruey Fuentes: Geografia i Història, del 1984-85 al 1991-92
- Teresa Alsina Buti: Anglès, 1988-89
- José Álvarez Álvarez: Filosofia, del 1974-75 al 77-78

Professorat i personal no docent de l'Institut, en l'any del cinquantè aniversari.

Per l'Institut Narcís Oller han passat milers d'alumnes; els expedients que s'hi conserven són prop de 10.000, inclosos els alumnes del batxillerat tècnic i BUP dels centres adscrits. Segons les dades existents als arxius del centre, la matrícula real dels diferents anys ha estat la següent:

1952-53: 39	1969-70: 388	1986-87: 586
1953-54: 56	1970-71: 443	1987-88: 601
1954-55: 79	1971-72: 436	1988-89: 661
1955-56: 80	1972-73: 367	1989-90: 690
1956-57: 92	1973-74: 384	1990-91: 704
1957-58: 84	1974-75: 270	1991-92: 787
1958-59: 131	1975-76: 220	1992-93: 789
1959-60: 151	1976-77: 212	1993-94: 833
1960-61: 197	1977-78: 245	1994-95: 868
1961-62: 182	1978-79: 292	1995-96: 894
1962-63: 163	1979-80: 332	1996-97: 955
1963-64: 187	1980-81: 384	1997-98: 901
1964-65: 197	1981-82: 424	1998-99: 804
1965-66: 198	1982-83: 432	1999-00: 701
1966-67: 261	1983-84: 459	2000-01: 675
1967-68: 325	1984-85: 497	2001-02: 679
1968-69: 359	1985-86: 510	2002-03: 710

Hom pot observar que, en general, la matrícula tendeix sempre a augmentar progressivament. Cal tenir en compte, però, com s'ha dit més amunt, que hi ha hagut alguns períodes en què han conviscut plans d'estudis diferents —per exemple el cas del batxillerat laboral o tècnic i el batxillerat unificat general— i d'altres en què els nivells impartits han estat pocs per la desaparició del pla d'estudi corresponent, això explica, per exemple, la baixada d'alumnes de la primera meitat de la dècada dels 70, en què es va anar extingint el batxillerat unificat general i s'havia d'anar implantant el batxillerat unificat polivalent (BUP). Del 1964-65 al 1970-71 s'imparteixen a l'Institut el nombre màxim de nivells diferents: set. A l'altre costat hi hauria els cursos del 1974-75 al 1976-77, en què només se n'imparteixen tres, i això, és clar, es reflecteix en el nombre de matriculats. Amb l'arribada de l'ESO, la matrícula baixa, ja que per primera vegada hi ha a Valls un altre centre públic que ofereix els mateixos nivells educatius que l'Institut Narcís Oller —l'IES Jaume Huguet— i la població escolar es reparteix entre els dos centres; cal observar, però, que ja amb la implantació plena del nou sistema educatiu, a partir del curs 1999-2000, la matrícula es manté i, fins i tot, torna a pujar lleugerament.

- Purificación Álvarez Álvarez: Llengua i Literatura Espanyoles, 1978-79 i 79-80
- Emília Altarriba Alberich: Geografia i Història, 1996-97 i 1997-98
- José-Vicente Amiguet Úbeda: FEN i Educació Física, 1975-76 i 1976-77
- Manuel Anciola Asenjo: Llengua i Literatura Espanyoles, 1952-53
- Josep M. Aran Mestre: Filosofia, 1986-87 i 1987-88
- Jesús Arbués Garcia del Moral: Dibuix, 1987-88
- M. Elena Argilaga Miró: Llengua i Literatura Espanyoles, 1992-93
- Sofia Montserrat Ariño Martí: Anglès, 1994-95
- Isabel Asensio Soler: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1983-84 al 1985-86
- Joan Manel Audí Gil: Anglès, 1991-92
- Pilar Ayala Lizaga: Llengua i Literatura Espanyoles, 2000-01
- Florentina Ayats Palau: Ciències Naturals, del 1986-87 al 1992-93
- M. Jesús Ayuso Sanchez: Llengua i Literatura Espanyoles, 1980-81
- Dolors Balcells Figueras: Llengua i Literatura Catalanes, del 1991-92 al 2000-01
- Guadalupe Baquero Amorós: Francès, del 1984-85 al 1986-87
- Jaume Bartolí Guillemat: Matemàtiques, des del 1988-89
- Jordi Beltran Fos: Llengua i Literatura Catalanes, 1980-81 i 1981-82
- Concepció Benet Massó: Llengua i Literatura Catalanes, 1985-86 i 1986-87; 1989-90 i 1990-91
- Mercedes Benito Cajal: Anglès, del 1978-79 al 1981-82
- Raúl Bercet Niñerola: Física i Química, del 1993-94 al 1996-97 i des del 1999-00
- Joaquim Berenguer Clarià: Matemàtiques, del 1976-77 al 1978-79
- Empar de Bofarull Bertran: Llengua i Literatura Catalanes, des del 1987-88
- M. Isabel Bofarull Vilella: Anglès, 1985-86
- Rosario Bordons Xammar: Llengua i Literatura Espanyoles, 1986-87
- Elisabet Brull Casadó: Anglès, 1997-98
- Montserrat Brusco París: Geografia i Història, des del 1994-95
- Pilar Buil Ruiz: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1954-55 al 1959-60
- Joan Ramon Buixadera Benseny: Francès, 1990-91
- Vicenç Burdon Pérez: Llengua i Literatura Espanyoles, 1989-90
- José Luís Bustillo Husillos: Filosofia, des del 1986-87
- Antonio Caballero Molina: Filosofia, 1991-92
- Rafel Cabré Rodon: Francès, des del 1994-95
- Mariano Calleja López: Formació Manual, del 1957-58 al 1965-66
- Fátima Calvo Arnaiz: Matemàtiques, 2000-01
- Julián Calvo Calderón: Llatí, des del 1979-80
- M. Clara Calvo Burgos: Anglès, del 1986-87 al 1988-89
- Loreto Cañellas Raventós: Llengua i Literatura Espanyoles, des del 1997-98

- Josepa Cardó Soler: Geografia i Història, del 1952-53 al 1986-87
- J. Armand Carreras Sanz: Grec, des del 1983-84
- Francisco Carrillo Cabezas: Geografia i Història, des del 2000-01
- Francesc Casañas Galofré: Religió, del 1965-66 al 1967-68
- Núria Casani Gozalvo: Dibuix, del 1983-84 al 1986-87
- Cèlia Casas Herrans: Ciències Naturals, 1981-82
- Pepita Castellà Cid: Filosofia, 1983-84
- M. Concepción de Castro Galea: Educació Física, del 1982-83 al 1985-86
- Amelia de Castro Fernández: Ciències Naturals, del 1955-56 al 1990-91
- Josefina Castro Montes: Física i Química, del 1979-80 al 1982-83
- M. Caritat Castro Salomó: Anglès, del 1985-86 al 1987-88 i 1989-90, 1990-91
- Laura Català Ribé: Tecnologia, 1998-99 i 1999-00
- Jordi Català Roig: Matemàtiques, del 1986-87 al 1988-89
- Rufino Chiscano Heras: Geografia i història, 1990-91
- Miguel Angel Cortés Usán: Llengua i Literatura Espanyoles, 1986-87
- M. Àngels Civera Guerrero: Matemàtiques, 1965-66 i 1966-67
- M. Lluïsa Clols Jové: Dibuix, des del 1988-89
- Francisco Cobler Martínez: Ciències Naturals, del 1983-84 al 1992-93 i des del 1995-96
- M. Esther Comas Ibàñez: Llengua i Literatura Catalanes, des del 1992-93
- Anselm Crusells Domingo: Ciències Naturals, des del 1986-87
- José M. de Dalmasas Rich: FEN i Educació Física, del 1952-53 al 1967-68
- Lluís Dalmau Rius: Dibuix, del 1964-65 al 1970-71
- Montserrat Delgado Sugrañes: Anglès, 1993-94 i 1994-95
- Pere Delmuns Allué: Matemàtiques, 1971-72
- Andreu Dexeus Domingo: Música, des del 1999-00
- Ambrós Domingo Belando: Filosofia, del 1991-92 al 1996-97
- Jordi Domènech Batet: Filosofia, 1988-89
- Isabel Domingo Gispert: Geografia i Història, del 1991-92 al 1996-97
- Aurora Duerto Mairal: Llengua i Literatura Espanyoles, des del 1995-96
- Juan Carlos Elijas Escorihuela: Llengua i Literatura Espanyoles, 1991-92 i 1992-93
- M. Pilar Escorihuela Esteban: Anglès, del 1982-83 al 1985-86
- Marcel Estrada Canela: Física i Química, 1980-81 i 1981-82 i des del 1985-86
- Rosario Faci Lacasta: Anglès, 1989-90
- Roser Farran Montserrat: Geografia i Història, 2000-01 i 2001-02
- M. Neus Farràs Samarra: Llengua i Literatura Catalanes, 1984-85
- Xavier Farré Vidal: Llengua i Literatura Espanyoles, 1999-2000
- M. Julia Fernández-Ahuja de State: Francès, del 1956-57 al 1959-60

- Josep Ignasi Fernández Daroca: Anglès, 1991-92
- Celedonio Fernández García: Formació Manual, del 1972-73 al 1982-83
- Carme Fernández de Ybarra Gimeno: Dibuix, 2001-02
- Pilar Fernández Parces: Geografia i Història, del 1981-82 al 1984-85
- M. Carmen Fernández Sans: Anglès, del 1992-93 al 1994-95
- M. Francesca Ferran Mercadé: Ciències Naturals, 1981-82
- Magí Ferrando Canela: Formació Manual, del 1954-55 al 1979-80
- Lluís Ferré Batlle: Religió, del 1959-60 al 1978-79
- Josep M. Ferré Batlle: Religió, del 1972-73 al 1986-87
- Montserrat Ferré Llauradó: Geografia i Història, 1998-99
- Concepció Ferré Mas: Francès, 1991-92
- Bruno Ferrer Morron: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1970-71 al 1977-78
- Pilar Ferrer Samper: Física i Química, 1991-92 i 1992-93
- Alba Figueras Batet: Dibuix, des del 1999-2000
- Carme Flavià Gaya: Matemàtiques, des del 1987-88
- M. Jesús de Frutos Rincón: Filosofia, 1984-85
- Romà Galimany Soler: Ciències Naturals, del 1955-56 al 1966-67
- Carles Gallart Montoliu: Economia, des del 1999-2000
- Victoria García Beloso: Educació Física, 1987-88
- Concepción García Jiménez: Llengua i Literatura espanyoles, 1953-54
- Sebastián García Pérez: Llengua i Literatura Espanyoles, 1980-81 i 1981-82
- Rosa M. García Piera: Geografia i Història, 1987-88 i 1988-89
- Amalia García Plasencia: Matemàtiques, 1994-95
- Carmen García Reyes: Anglès, 1982-83
- M. Antonia García-Rubio García: Ciències Naturals, 1969-70
- Eloi Garibaldí Borsot: Ciències Naturals, 1982-83
- Rosa Anna Gavalrà Pedrol: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1993-94 al 1998-99
- Josep Gelonch Ciurana: Ciències Naturals, del 1980-81 al 1982-83
- Montserrat Gibert Cardona: Llengua i Literatura Espanyoles, 1983-84 i 1984-85
- Joan Gibert Salesas: Psicopedagogia, des del 1998-99
- Josep Gil Ribas: Religió, del 1952-53 al 1957-58
- Jaume Manel Giménez Tomàs: Geografia i Història, del 1991-92 al 1994-95
- Carme Girona Puig: Francès, 1992-93 i 1993-94
- M. Lúisa Gómez Barreiro: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1960-61 al 1978-79
- Rosa M. Gómez Tosas: Llengua i Literatura Catalanes, des del 1996-97
- Elena Gomis Bertrand: Matemàtiques, des del 1997-98
- Francesca González Mangrané: Matemàtiques, del 1979-80 al 1982-83

- M. Paz González Pérez: Física i Química, del 1974-75 al 1978-79
- Enrique de Gracia Bermejo: Geografia i Història, del 1977-78 al 1979-80
- Jaume Grant Bota: Ciències Naturals, des del 1984-85
- Ester Guardiola Abellà: Matemàtiques, des del 1991-92
- Joan Güell Bonet: Formació Manual, del 1953-54 al 1966-67
- Joaquina Guinovart Gual: Anglès, al 1991-92
- Jesús Guiral Grau: Ciències Naturals, del 1953-54 al 1980-81
- Alejandro Gutiérrez Mari: Llengua i Literatura Espanyoles, 1982-83
- Ascensión Hernández Camacho: Francès, 1983-84
- Lluís Marc Herrera Llop: Música, 1992-93
- Pere Herrero Lozano: Ciències Naturals, des del 1993-94
- Josep Huguet Munné: Tecnologia, 1998-99
- Candela Huguet Ventura: Educació Física, des del 1969-70
- M. Pilar Ibàñez Lería: Grec i Filosofia, 1972-73 i 1973-74
- M. Mercè Ibàñez Ruíz: Matemàtiques, 1996-97
- Sílvia Icart Martín: Llatí, 1994-95
- Miguel Ángel Iribarreu Torres: Llengua i Literatura Espanyoles, 1979-80
- Eulàlia Ivern Moretó: Matemàtiques, 1998-99 i 1999-2000
- Rosa Núria Jiménez Sánchez: Anglès, del 1998-99 al 2000-01
- M.Teresa Jou Turallas: Llengua i Literatura Espanyoles, 1990-91 i 1991-92
- Teresa Jové Tarragó: Llengua i Literatura Catalanes, des del 1987-88
- Jesús Lacalzada Esteban: Filosofia, del 1982-83 al 1985-86
- Blanca Lacasta Laín: Llengua i Literatura Espanyoles, des del 1994-95
- M. Mercedes Lamarca Majan: Llengua i Literatura Espanyoles, 1971-72
- Rafael Larrañaga Cortés: Filosofia, 1989-90 i 1990-91
- Ana M. Lerín Ortiz: Llengua i Literatura Espanyoles, 1992-93
- Verònica Llardén Càrcel: Llengua i Literatura Catalanes, 1991-92
- Pilar Llorente Rabanaque: Llar, des del 1969-70 al 1986-87
- José M. Lluís de Odriozola: Matemàtiques, 1979-80 i 1983-84, 1984-85
- Magdalena Llurba Rodríguez: Ciències Naturals, 1983-84
- M. Soledad Lombardero Rodríguez: Llengua i Literatura Espanyoles, 1991-92
- Felisa López Iñigo: Matemàtiques, del 1952-53 al 1986-87
- M.Claustre Magallon Vidal: Geografia i Història, des del 1992-93
- M. Rosa Manclús Blasco: Ciències Naturals, 1983-84
- Luís Vicente Manrique Carrasco: Matemàtiques, 1983-84
- Carme Mansilla Cabré: Llengua i Literatura Espanyoles, des del 1993-94
- Jordi Mansilla Cabré: Filosofia, des del 1992-93
- Domingo Marco Chiral: Ciències Naturals, 1982-83

- Manuela Marcos Vicente: Geografia i Història, del 1985-86 al 1988-89
- Manuel Alfons Marquès Rullo: Dibuix, 2000-01
- Félix Pedro Marrodán San Ildefonso: Matemàtiques, del 1954-55 al 1964-65
- Dolors Martí Ferrando: Francès, 1980-81 i 1981-82
- Pere Martí Olivella: Filosofia, 1989-90
- M. Teresa Martí Rovira: Llengua i Literatura Catalanes, 1994-95 i 1995-96
- M. Candela Martí Serra: Educació Física del 1996-97 al 1999-00
- Josepa Masdéu Abril: Llengua i Literatura Catalanes, del 1982-83 al 1986-87
- Jordi Mateus Gorgues: Educació Física, des del 2000-01
- Emília Mercadé Campabadal: Geografia i Història, del 1983-84 al 1985-86
- Albert Mestres Molet: Educació Física, des del 1994-95
- Rosa Mestres Moliner: Ciències Naturals, 1984-85
- Antonio Mir Puentes: Matemàtiques, del 1984-85 al 1987-88
- José Moliní Ferrández: FEN i Educació Física, 1968-69 i 1969-70
- Núria Moncho Peiró: Tecnologia, 1999-2000
- Joan Montalà López: Religió, 1958-59
- Miguel Montés Navarro: FEN i Educació Física, 1973-74 i 1974-75
- Brauli Montoya Abad: Llengua i Literatura Catalanes, del 1982-83 al 1987-88
- Anna Isabel Moreno López: Llengua i Literatura Espanyoles, 2001-02
- Nicolasa Muñoz de la Paz: Geografia i Història, des del 1992-93 al 1999-2000
- Francesc de P. Mussoles Rodon: Matemàtiques i Tecnologia, 1978-79
i 1979-80 ; del 1985-86 al 1992-93; 1994-95 i 1995-96 i des del 2000-01
- Miquel Nadal Castellà: Física i Química, del 1983-84, al 1985-86
- Josep Nadal Colomé: Ciències Naturals, des del 1997-98
- León Nuez Baquero: Ciències Naturals, 1965-66
- Josep M. Ollé Masip: Matemàtiques, des del 1989-90
- Josepa Oller Vives: FEN i Educació Física, 1967-68 i 1968-69
- Carme Oriol Martí: Anglès, 1992-93, 1993-94 i 2000-01
- Ramon Oromí Masoliver: Ciències Naturals, 1975-76
- Montserrat Ortoneda Vernet: Història i Francès, del 1968-69 al 1973-74
- Agnès Padró Corbella: Dibuix, del 1984-85 al 2001-02
- Albert Palacín Ortiga: Llengua i Literatura Catalanes, del 1989-90 al 1998-99
- Albert Palau Llort: Tecnologia, des del 1995-96
- Carme Palau Piera: Llengua i Literatura Espanyoles, 1982-83
- Lúdia Palazón España: Geografia i Història, del 1985-86 al 1991-92 i des del 2000-01
- Josep M. Pallàs Guasch: Llengua i Literatura Catalanes, des del 1986-87
- Anna Pàmies Fort: Anglès, del 1993-94 al 1997-98

- Joan Papell Tardiu: FEN i Educació Física, del 1970-71 al 1973-74
- Daniel Pascual Albarranch: Dibuix, 1999-2000 i 2000-01
- Rocío Natividad Perdrix Ecequiel: Educació Física, 1992-93
- Núria de Pedro González: Dibuix, 1998-99
- Alfred Pérez de Tudela Molina: Tecnologia, des del 2000-01
- Juan-Jesús Pérez Martínez: Llengua i Literatura Espanyoles, 1969-70
- Júlia Peropadre Ramos: Música, des del 2001-02
- Oleguer Picó Belga: Tecnologia, 1999-2000
- Carme Picó Monzó: Francès, del 1987-88 al 1989-90
- Martí Pineda Domingo: Filosofia, del 1990-91 al 1998-99 i des del 2001-02
- Jordi Plana Español: Física i Química, des del 1986-87
- M. Mercè Plana Boladeras: Llengua i Literatura espanyoles, 1965-66 i 1967-68
- Lluís Polo Torres: Llengua i Literatura Espanyoles, 1996-97
- Enric Prat Ribas: Llengua i Literatura Catalanes, 1980-81
- Joan Prats Salas: Geografia i Història, 1991-92 i 1992-93 i des del 1996-97
- Montserrat Prat Vigo: Geografia i Història, 1981-82
- Agustín Prieto Rodríguez: Llengua i Literatura Espanyoles, 1987-88
- Carme Prous Muntané: FEN i Educació Física, del 1971-72 al 1974-75
- Josep Puig Canet: Dibuix, del 1981-82 al 1983-84
- M. Josep Puigcerver Hurtado: Filosofia, 1981-82
- M. Josepa Pujol Toda: Anglès, 1990-91
- Pilar Punyed Recasens: Música, del 1988-89 al 1993-94 i del 1996-97 al 1999-2000
- M. Glòria Rabadà Agramunt: Llengua i Literatura Espanyoles, 1990-91
- Josep Razquín Agustí: Formació Manual, del 1968-69 al 1978-79
- Mercè Requesens Torrellas: Matemàtiques, 1984-85
- Rosa Rey Ponce de León: Ciències Naturals, 1980-81
- Anna Reynals Salort: Psicopedagogia, des del 1997-98
- Carme Ribas Banús: Llengua i Literatura Catalanes del 1978-79 al 1981-82
- Octavi Roca Ortiga: Física i Química, del 1952-53 al 1990-91
- Jesús M. Rodríguez Álvarez: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1981-82 al 1988-89
- Robert Rodríguez Amatriain: Educació Física, 1986-87
- Carmen Rodríguez Hernández: Llatí i Grec, del 1973-74 al 1978-79
- Darío Rodríguez López: Física i Química, del 1970-71 al 1973-74
- Núria Rodríguez Vivas: Llatí, del 1995-96 al 1997-98
- Rosa M. Rofes Pujol: Anglès, des del 1997-98
- Fermí Roig Ferré: Llengua i Literatura Catalanes, 1982-83
- Teresa Romo Hernández: Llengua i Literatura Espanyoles, 1987-88

- José M. Rondan Sanchís: Matemàtiques, 1974-75 i 1975-76
- M. Àngels Ros Lapeira: Educació Física, 1988-89
- Assumpta Rosés Cavallé: Dibuix, des del 1999-2000
- Josep M. Rovira Garriga: Matemàtiques, del 1964-65 al 1967-68
- Lluís Rovira Llurba: Dibuix, 1967-68
- M. Isabel Rubio Ballester: Matemàtiques, 1994-95
- Joan Rubió Guilleumas: Tecnologia, 2000-01 i 2001-02
- Maria Ruíz de Copegui Fernández: Anglès, del 1984-85 al 1989-90
- M. Pilar Ruíz Minguillón: Llatí i Francès, 1972-73
- Ana M. Sáenz Pardo: Francès, del 1961-62 al 1990-91
- Victoria Sáez Pascual: Llengua i Literatura Espanyoles, des del 1992-93
- Assumpció Salat Brunel: Matemàtiques, des del 1993-94
- F. Xavier Salat Brunel: Ciències Naturals, des del 1994-95
- Joan Salomon Sancho: Educació ísica, 1989-90 i 1990-91
- Jaume Saltó Coscolín: Tecnologia, des del 1999-00
- Josep Sànchez Cervelló: Geografia i Història, 1989-90
- Antonio Sánchez García: Ciències Naturals, 1965-66 i 1966-67
- Odile Sánchez Macagno: Francès, 1981-82 i 1982-83
- Salvador Sanchís Colom: Música, 2000-01
- Josepa Sanjuan Martín: Física i Química , 1982-83
- Inmaculada Sanmartín Míguez: Anglès, del 1995-96 al 1999-2000 i 2001-02
- Àngela Santos Borrego: Grec, 1982-83
- Josep M. Sans Monseny: Geografia i Història, 1993-94
- M. Josepa Sanz Espuny: Matemàtiques, 1988-89
- Gabriel Secall Güell: FEN, Educació Física i Francès, 1960-61 i del 1967-68 al 1979-80
- M. Rosa Serra Masdeu: Llar, del 1967-68 al 1969-70
- José Luís Serrano Burillo: Llengua i Literatura Espanyoles, 1989-90
- Ramon Sevillano Calvo: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1986-87 al 1991-92
- Josep Sisquella Argila: Formació Manual, del 1952-53 al 1956-57
- Francesca Solé Sans: Geografia i Història, 1989-90 i 1990-91
- Níla Suárez Urbina: Llatí, 1969-70 i 1970-71
- M. Àngels Taribó Solé: Filosofia, del 1977-78 al 1980-81
- Joan Tebé Castellà: Llengua i Literatura Catalanes, 1979-80
- Francisco Tejero Bella: Dibuix, del 1953-54 al 1982-83
- Núria Tibau Guasch: Anglès, des del 1992-93
- Jaume Tomàs Yvern: Física i Química, 1973-74
- Josep M. Torrell Pareta: Religió, des del 1986-87

- Josep M. Tost Farré: Dibuix, 1952-53
- Jordi Tuset Vallet: Ciències Naturals, 1993-94
- Jesús Usó Viciado: Anglès, 1996-97
- Joan Vaello Orts: Filosofia, 1982-83
- Montserrat Vallès Serra: Psicopedagogia, des del 1999-00
- M. José Vicente Aisa: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1990-91 al 1994-95
- Natàlia Vidal Castellví: Matemàtiques, 2001-02
- Vinyet Vidal Iglesias: Llengua i Literatura Espanyoles, 1988-89
- Isabel Vilà Esbert: Música, 1986-87 i 1995-96, 1996-97
- Teresa Vilà Rosell: Llengua i Literatura Catalanes, 1988-89
- Francesca Vilella Vila: Geografia i Història, del 1981-82 al 1983-84
- Inmaculada Villalba Sánchez: Llengua i Literatura Espanyoles, del 1988-89 al 1991-92
- Juan José Villanueva Sepúlveda: Física i Química, 1997-98 i 1998-99
- Àngels Viúdez Sánchez: Matemàtiques, des del 1996-97
- Àngela Vivas Rovira: Francès, 1975-76
- Pilar Vives Corbella: Geografia i Història, del 1997-98 al 1999-2000
- Sara Wielopolski Mesas: Matemàtiques, 1995-96
- Eduardo Zato Paadín: Física i Química, des del 1983-84

El curs 2002-03 s' han incorporat al Claustre:

- Montserrat Bové Montcusí, Llengua i Literatura Catalanes
- Elisabet Brull Casadó, Anglès
- Fàtima Calvo Aznaiz, Matemàtiques
- Maria del Mar Camacho Martí, Anglès
- Jordi Escoda Manso, Llengua i Literatura Espanyoles
- Joan Maideu Zurano, Tecnologia
- Ana Rivera Saura, Anglès
- Anna Isabel Salvany Carmona, Tecnologia
- Joan Didac Sánchez Ferreres, Ciències Naturals
- Isabel Sirolla Llop, Dibuix
- Gloria Valverde Ramos, Anglès

Fora de l'aula

L'Institut, ja des dels seus inicis, ha portat a terme moltíssimes activitats, a més de les que es poden considerar estrictament relacionades amb assignatures concretes. Des de multitud d'excursions i viatges d'estudis fins a intercanvis amb alumnes

d'altres centres europeus, passant per l'agermanament amb el Liceu públic de la ciutat grega de Katerini o la direcció d'un Projecte Educatiu Europeu Comenius, realitzat amb altres instituts de Finlàndia, Grècia i Itàlia, la vida del centre s'ha desenvolupat i es desenvolupa també fora de les aules. Ens detindrem, a tall d'exemple, en tres d'aquestes activitats: la ràdio, les festes de Sant Tomàs d'Aquino i el teatre.

LA RÀDIO

Del dos de febrer de 1961 al 18 de juliol de 1965 funcionà a l'Institut una emissora de ràdio: Radio Valls, emissora de l'Institut Laboral. Aquesta emissora s'instal·là a la torre de l'ala dreta de l'edifici, el director va ser Octavi Roca i alguns professors i alumnes del centre hi van col·laborar. Tanmateix, les activitats docents no permetien una dedicació gaire intensa i també es va comptar amb la col·laboració de persones externes a l'Institut, ja aficionades a la ràdio i algunes d'elles amb una trajectòria professional posterior vinculada a aquest mitjà. L'emissora de l'Institut va fer-se popular sobretot pels programes de caire benèfic i pels concursos, molts celebrats

Un dels actes benèfics organitzat a la sala d'actes per l'emissora de l'Institut als anys 60.

a la sala d'actes, amb assistència de públic de la ciutat. Les emissions es feien de manera voluntària fora de l'horari escolar, com indica aquesta programació del 10, 11 i 12 de febrer de 1962:¹⁴

Viernes noche

9,15: Sección religiosa
9,45: Mi quiniela
10,15: Los viernes líricos
10,50: Más allá de las estrellas

Sábado tarde

1,10: Semáforo
2,00: Selecciones en las ondas
2,45: Cada voz un estilo

Sábado noche

9,10: El deporte en Valls
10,00: El club de las siete musas

10,15: Radio teatro : "El ruiseñor y la rosa", de O. Wilde, cedida por Radio Canadá
10,50: Más allá de las estrellas

Domingo

12,00: Pórtico musical
12,10: Plaza Mayor: concierto sinfónico popular
13,00: La sardana
14,00: Información local
15,00: Emisión benéfica: "Pensemos en los demás"
15,15: Discos solicitados

SANT TOMÀS D'AQUINO

Sant Tomàs va ser la festa per antonomàsia de l'Institut fins a la primera meitat dels anys 80, en què fou substituïda per les Jornades Culturals, recordada amb nostàlgia per una gran majoria dels alumnes que la van viure. Fins a l'any 1969 se celebrava el dia 7 de març, i després passà a celebrar-se el 28 de gener. Es donava també l'avinentesa que l'Escola del Treball celebrava el seu patró, Sant Joan Bosco, pocs dies després, i així coincidia gairebé una setmana d'esperit festiu en què els alumnes d'ambdós centres assistien als actes preparats per uns i altres: festivals, representacions teatrals, actuacions musicals, desfilades, balls, proclamació de les reines de les festes, de les parelles d'alumnes més populars...

Donem com a mostra el programa d'actes de dos sant Tomàs:

Sant Tomàs 1957

Santa Missa al Santuari del Lladó; actes esportius al pati del Centre; recepció i "vi espanyol" per a autoritats i mestres de la ciutat; exhibició d'aeromodelisme a càrrec de l'Escola d'Aeromodelisme de Reus; menjar col·lectiu al "Salon- Hogar" amb l'obsequi als alumnes de les postres; espectacle al mateix saló amb acudits escenificats, recitats i un entremès; projecció d'una pel·lícula i uns documentals al Teatre Principal.

¹⁴ *Juventud* [Valls] 993 (10 febrer 1962).

Un moment de la festa de Sant Tomàs d'Aquino de 1974.

Sant Tomàs 1978

Missa al Lladó; esmorzar de germanor; competicions esportives al pavelló Joana Ballart; gimcana; un vi d'honor amb professors i alumnes; espectacle a la sala d'actes; ball; sopar d'alumnes i professors.

EL TEATRE

L'activitat teatral ha estat present de fa molts anys en la història del centre. Cal destacar en aquest sentit la tasca de professors com Marisa Gómez i Carmen Rodríguez fins als anys 70, i Jaume Grant, Teresa Jové i Rosanna Gavaldà a partir dels anys 80, els quals han portat endavant un considerable nombre d'obres representades pels alumnes al mateix Institut i també en alguna ocasió en algun poble de la comarca, en d'altres instituts o al Teatre Principal, a banda de participar en festivals de teatre juvenil. Les obres representades des del curs 1985-86 han estat:

- 1985-86: *El retaule del flautista*
- 1986-87: *Miles Gloriosus. Tots en tenim una*
- 1987-88: *Silenci, si us plau*
- 1988-89: *Dorm, t'ho mano. Elisabet i Maria*
- 1989-90: *La nau*
- 1990-91: *Aquesta nit tanquem*

- 1991-92: *Allò que tal vegada s'esdevingué. El retaule del flautista*
- 1992-93: *Avui Romeu i Julieta*
- 1993-94: *Les dones sàvies*
- 1994-95: *Diumenge*
- 1995-96: *Quatre farses i un cavall*
- 1996-97: *Aquí no paga ni Déu*
- 1997-98: *La nit de Sant Joan*
- 1998-99: *La filla del mar*
- 1999-00: *La farsa del príncep encadenat*
- 2000-01: *Grease*
- 2001-02: *El pacient de la 308*
- 2002-03: *Lisístrata*

Els aniversaris

Les celebracions commemoratives de la creació de l'Institut que s'han esdevingut en aquests cinquanta anys han estat tres:

DESÈ ANIVERSARI

El dia 8 de novembre de 1962 es va celebrar el desè aniversari de l'Institut amb un acte d'obertura oficial del curs a càrrec del governador civil de Tarragona, Rafael Fernández Martínez, i amb una lliçó inaugural a càrrec del president de la Diputació Provincial i també vicepresident del Patronat d'Ensenyament Mitjà i Professional, el Sr. Antonio Soler Morey, sobre el tema "Evolució dels ensenyaments pràctics". Prèviament s'havia celebrat una missa de l'Esperit Sant a l'església de Sant Joan i la lectura de les memòries del curs anterior de l'Institut i de l'Escola. L'acte acadèmic va acabar amb el lliurament de diferents títols i diplomes.¹⁵

QUARANTÈ ANIVERSARI

El curs 1992-93 es van fer un seguit d'actes per celebrar l'aniversari de l'Institut, que es van concentrar al voltant de la festa de Sant Jordi, coincidint amb les Jornades Culturals. A la Sala d'Exposicions de la Caixa de Pensions el 20 d'abril es va inaugurar una exposició fotogràfica sobre l'Institut. Es va celebrar la primera Festa de l'Arbre, en què es plantaren vuit arbres al pati del centre. També es van fer unes samarretes i insígnies commemoratives amb els projectes guanyadors del concurs de logotips i lemes. A la Sala d'Actes es van fer les xerrades "Projecte residu mínim: tres exemples pràctics a Catalunya i alternatives a la mili" i també s'hi va representar l'obra *Avui*

¹⁵ *Cultura* [Valls] 200 (octubre 1962).

Romeu i Julieta, a càrrec de la Companyia Germà Gran; així mateix, la directora general d'Ordenació Educativa, Àngels González, pronuncià la conferència "La normalització lingüística a l'ensenyament secundari". La iniciativa que durà més temps va ser el cicle de conferències L'Escriptor i els Seus Fantasmès, a càrrec de diferents escriptors del Camp de Tarragona (Agustín, Margarida Aritzeta, Joan Cavallé, J. L. V. Ferris, Manuel Fuentes, Ramón García, Ramón Oteo, Magí Sunyer i Olga Xirinacs). Els actes es van cloure amb un sopar d'aniversari que aplegà professors, exprofessors i personal no docent i que es va celebrar al restaurant Masia Bou.

CINQUANTÈ ANIVERSARI

La celebració del 50è aniversari va començar pels volts de Sant Jordi del 2002, encara a les antigues instal·lacions: jornada de portes obertes i exposició al vestíbul i als passadissos de fotografies de diferents racons de l'edifici i textos elaborats expressament pels alumnes; tot plegat amb la intenció de retre un petit homenatge a la seu de la plaça del Quarter.

El gruix de la commemoració, però, es va concentrar en la setmana del 4 al 9 de novembre de 2002, exactament cinquanta anys després de la primera setmana de classes a l'Institut. Un cop inaugurat el centre per la consellera d'Ensenyament, Carme Laura Gil, el mateix dia 4, tot un seguit d'actes de diferent caire van configurar la celebració de l'efemèride. Els actes de caire intern, com xerrades, tallers, gimcana, cinema, excursió col·lectiva, berenar i concert van dirigir-se essencialment a la comunitat educativa actual. D'altra banda, amb els actes externs es va intentar que tota la població —relacionada o no amb l'Institut— visqués també d'alguna manera l'aniversari.

Coberta del programa d'actes que s'elaborà amb motiu del 50è aniversari de l'Institut.

D'entre els actes amb més ressò cal esmentar el sopar d'aniversari celebrat el divendres 8 de novembre, obert a tothom que d'una manera o altra estava vinculat amb l'Institut durant els seus primers cinquanta anys, que va aplegar més de quatre-centes persones al restaurant Casa Fèlix; l'exposició "L'Institut en imatges", coordinada pel Seminari de Geografia i Història, que va estar a la Sala Sant Roc de l'IEV fins al dimecres 20 de novembre; la presentació al Teatre Principal del llibre *L'Institut Narcís Oller. Valls 1952-2002*, amb la participació de l'exprofessora Josepa Cardó, l'historiador i exalumne de l'Institut Josep M. Roig Rosich, Ester Comas, coordinadora del llibre, i la directora del centre, Carme Mansilla; el recital de música i textos titulat "Pàgines viscudes a l'Institut", organitzat pel Seminari de Llengua i Literatura Catalanes i un grup d'alumnes i exalumnes al Teatre Principal. I les conferències: "Narcís Oller i Vilaniu, la seva vila", a càrrec de l'exprofessor Jaume

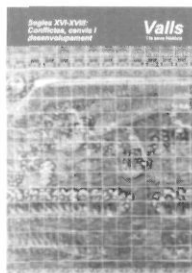

Coberta del llibre sobre la història de l'Institut editat amb motiu del 50è aniversari: *L'Institut Narcís Oller. Valls, 1952-2002*.

Aguadé; “L’ús de l’estructura tridimensional de les molècules biològiques en el disseny dels fàrmacs a mida”, a càrrec de Joan Aymamí, professor investigador de la Universitat Politècnica de Catalunya; “Modernisme i Gaudí”, a càrrec de la professora de la Universitat de Barcelona Mireia Freixa, i “L’adolescència, una etapa conflictiva?”, a càrrec de Pilar Núñez, del Centre d’Atenció a les Famílies.

El futur

El present estudi ha intentat fer una breu aproximació al que han estat cinquanta anys d’història de l’Institut Narcís Oller. Aquest mig segle d’experiència educativa i d’arrelament a la nostra ciutat i a la comarca és probablement el millor bagatge per al futur i per poder ser un instrument que ajudi les noves promocions d’alumnes a formar-se i afrontar les expectatives i canvis de tot tipus que sens dubte generarà el segle XXI.

TERRITORI I SOCIETAT

és el primer dels cinc volums de la col·lecció **Valls i la seva Història**, una obra imprescindible per conèixer tots els aspectes que han conformat i conformen la nostra realitat.

Institut d'Estudis Vallencs

C. Jaume Huguet, 1
43800 Valls
Tel. i fax: 977 600 660
iev@iev.es
www.iev.es

***Si encara no us hi heu subscrit,
no deixeu passar l'oportunitat:***

Preus fins al 30 de juny del 2003:

Socis de l'Institut d'Estudis Vallencs

150 € al comptat o 10 rebuts semestrals de 16,50 €

No socis

200 € al comptat o 10 rebuts semestrals de 22 €

A partir del 30 de juny del 2003, el preu de venda al públic serà de 260 €.

· I E V
I N S T I T U T
D E E S T U D I S
V A L L E N C S